

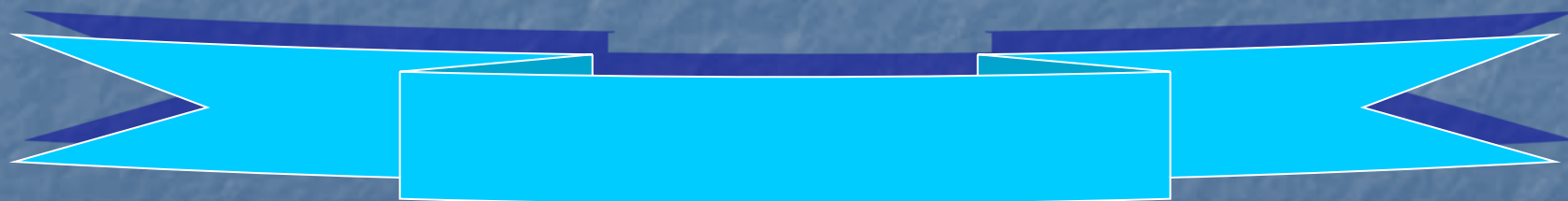
בעזרת ה' יתברך

שיעור פתיחה

**לסוגיות העוסקות בענייני טומאה
וטהרה**

במס' חגיגה מדף יח: עד הסוף

הטומאה

מהות הטומאה

- הטומאה היא ענין רוחני. והיא גזירת הכתוב, ונחשבת לחוק בלא טעם.
- דבר טמא שאינו מטמא אחרים נקרא בלשון חז"ל "פסול", ואם מטמא אחרים נקרא "טמא".

מקורות הטומאה מדאורייתא

- טמא מת = אדם שנגע במת.
- שרץ מת = אחד מהשמונה שרצים המבוארים בפר' שמיני (ויקרא פר' יא פס' כט-ל) שמת.
- נבילה = יש הבדל בין נבלת בהמה טהורה לטמאה
- זב.
- מדרס הזב.
- מצורע.
- ועוד...

- כל הדברים דלעיל הם מקורות הטומאה
מדאורייתא ונקראים בלשון חז"ל

"אב הטומאה"

- המת עצמו נקרא "אבי אבות הטומאה", היות
שאדם הנוגע בו נחשב עצמו למקור טומאה ונקרא
אב הטומאה.
- כל מקורות הטומאה דלעיל מעבירים טומאה
לאחרים ומטמאים אותם בדרגה פחותה יותר, ויש
יוצאים מן הכלל שמטמאים אחרים בדרגה שווה.

העברת הטומאה מאב לוולד

- במגע = כשהוולד נוגע באב.
- במשא = כשהוולד נושא את האב אע"פ שאינו נוגע בו.
- בהיסט = כשהוולד מניע את האב ומסיטו אע"פ שאינו נושאו ואינו נוגע בו.
- באוהל = כשהוולד נמצא תחת קורת גג אחת עם האב.
- במדרס = משכב ומושב וכל דבר העשוי לדריסת רגליו.
- ועוד...

מגע מטמא בכל מקורות הטומאה

שאר הדרכים אינם בכל.

כגון, אוהל מטמא במת

ובמצורע,

מדרס והיסט מטמאים בזב,

משא בנבלת בהמה טמאה.

דרכות הטומאה

מדאורייתא

חמישי	רביעי	שלישי	שני	ראשון וולד	אב הטומאה	אבי אבות הטומאה
מי אפר חטאת	קדשים	תרומה	אוכלים משקים	אדם כלים אוכלים שהוכשרו ע"י מים משקים	נוגע במת וכל שאר מקורות הטומאה כגון שרץ	מת

= שני לטומאה

= טהור

אדם
כלים
אוכלים
משקים
של חולין

אוכלים
משקים
= שני

אדם
כלים
אוכלים
משקים

שרץ

= טהור

מת

אבי אבות
הטומאה

נגע

במת

אב הטומאה

אדם
כלים

אוכלים
משקים
ראשון
וולד

אוכלים
משקים
שני

תרומה

שלישי

קדשים

רביעי

מי אפר

חטאת

חמישי

כל הטומאות מדאורייתא

גם מי שנגע מקצתו, נטמא כולו.
ואדם שנגע באצבעו קטנה בשרץ,
נטמא כולו, וצריך לטבול כל גופו
במקוה כשר לטהר עצמו.

הטהרה

- הנטמא בשרץ נטהר בטבילה בו ביום.
- יש טומאות שנטהר מהם בטבילה ביום השביעי, כגון זב בעל שני ראיות.
- הנטמא במת מטהר בהזאת אפר פרה שלישי ושביעי וטבילה בשביעי.
- יש טומאות שנטהר מהם בטבילה ביום השביעי ובהבאת קרבן ביום השמיני, כגון זב בעל שלשה ראיות ומצורע.

סדר הטהרה

- מי שטבל היום נקרא **טבול יום**, ומותר בחולין, אף אם תמיד מקפיד לאכלם בטהרה, וכן במע"ש.
- בתרומה יהיה מותר רק בצאת הכוכבים שלאחר טבילתו, וזה נקרא **הערב שמש**, ואז גם מותר בקדשים.
- הנצרך להביא קרבנות ביום השמיני, אסור בקדשים עד אחר הבאת קרבנותיו.

המקווה

- במעין מים חיים, וכן בים, וזה כשר אע"פ שנעים המים וזוחלין.
- ב"אשבורן", דהיינו, במי גשמים שנאספו ונקוו יחד ארבעים סאה בבור, ולא נשאבו בידי אדם, ואז גם אם יוסיף עליהם מים שאובים יהיו כשרים.
- "קטפרס" הם מי גשמים הנעים במדרון ומחוברים מ' סאה יחדיו, ואעפ"כ פסולים משום זוחלין.

מדרבנן

הרבה טומאות מדרבנן יש

ואנו נעסוק באחדים מהם

טומאת ידיים

■ מדאורייתא, אדם הנוגע בראשון לטומאה לא נהיה שני כלל.

מדרבנן: אדם שנגע בידיו בראשון לטומאה, **ידיו בלבד** הופכים לשניות לטומאה, לעניין, שאם **יגע** בידיו אלו בתרומה או קדשים, יהפכם לשלישי לטומאה מדרבנן.

■ ידיים שנגעו בכתבי הקודש, גם שניים כנ"ל.

■ **סתם ידיים** עסקניות הן, וגזרו, שאם הסיח דעתו משמירתם גם יהיו שניים כנ"ל.

טהרת הידיים

■ ע"י טבילת ידיו בלבד במקווה כשר.

■ ע"י נטילת ידיו ושפיכת רביעית מים עליהם מכלי.

נטילת ידיים לחולין

■ כל התקנות הנ"ל הם, שהידיים שניות, ובנגיעה בלבד פוסלים תרומה ומטמאים קדשים.

■ לחולין, אף אלו שאינם שומרים על חוליהם בטהרה, תיקנו חז"ל נטילת ידיים לפני **אכילה** בלבד ודווקא באכילת **לחם**.

בנגיעה בלחם או באכילת **פירות** לא צריך נט"י.

טעם התקנה: "**סרך תרומה**", דהיינו, להזכיר לכהנים שיזהרו. וע"כ תיקנו רק באכילה ורק בלחם, שרוב התרומה דאורייתא הוא מדגן ונעשה ממנו לחם.

כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה

פירוש:

כל שני לטומאה, שגדרו שהוא פוסל את
התרומה והופכו לשלישי, מדרבנן, עושה הוא
משקים (אפילו של חולין) ראשון לטומאה.

ואף דבר שהוא שני מדרבנן, כגון סתם ידיים
שהם שניות, עושים משקים מדרבנן בדרגת
ראשון.

כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים פוסל את התרומה ומטמא את הקדשים

פירוש:

כל אדם שטומאתו אינה דאורייתא אלא דרבנן, למשל
אדם שנגע בראשון שידיו ניהיו שניות, או כל גזירה
דרבנן אחרת שגורמת לאדם שיהיה טמא, אינו
אלא שני לטומאה, דהיינו, שפוסל את התרומה
ועושהו שלישי, וכן את הקדשים מטמא ועושהו
שלישי.

מעלות דרבנן

חמשה מעלות קבעו חז"ל בענין שמירת הטהרה
והרבה חומרות נובעים ממעלות אלו

1. חולין = רק הפרושין

2. מעשר שני

3. תרומה = וחולין שנעשו על טהרת תרומה

4. קדשים = וחולין שנעשו על טהרת קדשים

5. מי אפר חטאת דפרה אדומה